

DEN NORSKE KIRKE

Møre bispedømmeråd

Møre biskop

Fornyings- administrasjons- og kyrkjedepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Dato: 15.10.2013

Vår ref: 13/310-12 ELA

Deres ref:

Møre biskop og Møre bispedømmeråd sin uttale til høring om tjenestebolig- og bopliktordning for prester.

Møre biskop og Møre bispedømmeråd har valgt å levere felles høringsuttalelse i sak om tjenestebolig og bopliktordning for prestene. Endelig utkast til høringsuttalelse ble lagt frem for Møre bispedømmeråd i sak 069/13 under møte 04.10.2012.

Arbeidet med høringsuttalelsen er gjort med bakgrunn i et boligpolitisk seminar og interne drøftinger mellom biskop og deler av administrasjonen ved Møre bispedømmekontor. Prostene er gitt anledning til å komme med innspill og synspunkter. Temaet har vært lagt fram til åpen drøfting i kontaktmøte med fagorganisasjonene. Fagorganisasjonene er oppfordret til å levere inn relevante synspunkter som del av utformingsprosessen. Vi har ikke funnet grunn til å framlegge spørsmålene for menighetsråd og fellesråd i bispedømmet.

Boligsituasjonen i Møre bispedømme

Møre bispedømme har 74 prestestillinger og disponerer 57 tjenesteboliger inklusive 1 døveprestebolig. Pr /juni 2013 var boligsituasjonen slik:

- 35 OVF-boliger - 24 bebodde og 11 ledige
- 22 kommunale boliger – 21 bebodde og 1 ledig
- 17 prestestillinger er betjent av prester med private boliger

Privateide boliger er stort sett knyttet til prester som bor i byer eller bynære strøk eller større kommunesentra. Det finnes eksempler på privateide boliger som ligger ute i distriktet.

Flere prester har av ulike grunner søkt fritak fra boplikt. Møre har i utgangspunktet vært tilbakeholdende med å gi fritak dersom ikke særskilte grunner foreligger eller aldersbestemte fritak. OVF har gitt fritak knyttet til eget regelverk.

En del stillinger har tidligere vært lyst ut uten bolig, fordi det ikke var innen rekkevidde å stille bolig til disposisjon før utlysning av stillingen. I seinere år har Møre bispedømme i enkelte tilfeller valgt å ikke pålegge en kommune å stille bolig til disposisjon, men gjort avtale med vedkommende kommune om å stille bolig til disposisjon dersom søker ønsker det. I så fall vil opprettet bolig bli underlagt boplikt. Vår erfaring er at der bolig ikke er etablert, har ikke dette hindret tilgang på søkere. Stillinger blir besatt og privat boliger etableres.

Svar på høringsspørsmålene (s 31 i høringsdokument)

1. Hovedspørsmålet

SVAR: Møre bispedømmeråd og Møre biskop mener dagens tjenesteboligordning bør endres.

Ordningen, slik den nå fungerer, forutsetter prinsipielt at alle stillinger skal være dekket med en tjenestebolig. Statistikk og erfaringer viser at dette ikke lar seg gjøre. Der OVF ikke holder bolig, er bispedømmerådet henvist til å pålegge kommuner å holde bolig. En god del kommuner er imøtekommende og lette å samarbeide med. I flere tilfeller kan relasjonen til en kommune være svært krevende. I noen tilfeller er det bort i mot umulig å få forståelse for ordningen eller å få til avtaler.

Samtidig erfarer bispedømmet at der bolig ikke er etablert, har vi både søkere og tilsetninger. Det kan se ut til at mangel på bolig ikke skaper problem, når dette er aktuelt i byer, bynære strøk og i kommunesentra. Tendensen gjelder for alle type stillinger og er fordelt på alle aldersgrupper.

Det finnes også eksempler på at kommunal bolig oppgis av presten pga. av mangel på tilfredsstillende standard og vedlikehold, og at bispedømmerådet finner å akseptere fritak.

De siste årene har det i enkelttilfeller vært løst på den opprinnelige forbindelsen mellom gjeldende stilling og tilhørende bolig. Ledig bolig har blitt tilbudt prest i annen stilling. Dette har ikke avstedkommet reaksjoner eller problemer fra menigheter eller annet hold.

Etter §19 i tjenesteordning for menighetsprester kan ikke en prest uten departementets samtykke bo utenfor tjenestestrikt. Dette er delegert til bispedømmerådet og bispedømmerådet har i noen særskilte tilfeller gjort unntak fra å bo innenfor tjenestedistriktet. Vi kan ikke se av høringsnotatet om dette fortsatt vil gjelde og om en eventuell dispensasjon fra å bo i tjenestedistriktet skal være uavhengig av presten bor i privat bolig eller tjenestebolig. Konsekvensen av dette er ikke utredet.

Vi har så langt ikke mottatt eller registrert negative signaler eller virkninger fra menigheter der prester bor privat. Dette kan indikere at betydningen av en fast lokal tjenestebolig ikke lengre har vesentlig aktualitet for og prestens tjeneste og/eller menighetens arbeid.

Fritak på grunn av dobbel boplikt (presteektepar) er ikke reflektert i høringsdokumentet.

Slik vi erfarer det, viser den tradisjonelle tjenesteboligordningen seg i praksis å svikte på flere områder. Der bolig mangler, ser ikke dette ut til å virke inn på søkeravgiften og ser heller ikke ut til å ha negative virkninger på menigheter og menighetsarbeid.

Dagens tjenesteboligordning bør endres.

2. Mellomløsninger

SVAR: Møre bispedømmeråd og Møre biskop mener alternativet med nedskalering av ordningen med tjenesteboliger er mest realistisk og tjenlig. Tjenesteboligordning opprettholdes for et utvalg av stillinger. Gitt at boplikten oppheves kan en eventuell mellomløsning med faste «overgangsboliger» vurderes.

Møre bispedømme har svært variable geografiske, demografiske, og kommunikasjonsmessige forhold. Møre vil være avhengig av en tjenesteboligordning i flere områder i overskuelig framtid. Særlig gjelder dette i kommuner og tjenesteområder som ligger langt fra sentrale byer og tettere befolkede områder. Forutsetninger for å etablere private boliger ved kjøp og salg i slike områder vil ikke være realistiske, dels på grunn av manglende boligmarkeder og dels på grunn av risiko for omfattende personlige tap ved salg i forbindelse med skifte av stilling.

Det kan tenkes ulike mellomløsninger ved reetablering av en fast boligordning. Her nevnes noen moment til et tenkt hovedmønster:

- Tjenesteboliger er etablert for alle stillinger i områder der gitte parameter gir klar indikasjon på at det er nødvendig.
- I byer, bynære strøk og større tettsteder avvikles den generelle boligordningen.
- Noen boliger som ligger strategisk til kommunikasjonsmessig og som kan dekke et større geografisk område i sonene mellom sentrale- og perifere strøk beholdes for framleie ved behov. Det kan være hensiktsmessig at disse boligene ikke har ubetinget boplikt, men heller forstås som «overgangsboliger» i påvente av mulig etablering av privat bolig.
- Det er neppe realistisk at bispedømmene tar selvstendig hånd om all boligforvaltning. En ordning gjennom OVF bør videreføres

Møre bispedømmeråd og Møre biskop mener et alternativ med nedskalering av ordningen med tjenesteboliger er mest realistisk og tjenlig. Tjenesteboligordning opprettholdes for et utvalg av stillinger og det må i regelverket fastsettes at bispedømmerådet har slik myndighet.

Det er etter vårt syn viktig at det ikke er opp til den enkelte arbeidstaker om tjenestebolig skal stilles til disposisjon eller ikke. Skattedirektoratets avgjørelse innebærer med hensyn til spørsmål om fordelsbeskatning av tjenestebolig, er om prestene har frihet til å velge tjenestebolig - eller ikke. Dette er svært viktig ut fra rekrutteringssituasjonen og ikke minst bispedømmenes økonomiske situasjon. Se høringsnotatets punkt 5.4, side 29.

3. Kirke- og kulturhistoriske verdifulle boliger under OVF

Møre bispedømmeråd og Møre biskop mener at kulturhistoriske verdifulle boliger under OVF bør bevares, oppgraderes og nyttes som tjenesteboliger. Der geografiske, demografiske og kommunikasjonsmessige forhold taler i mot, kan disse boligene ivaretas gjennom annen bruks som ivaretar den nasjonale kirke- og kulturhistorien. OVF skal ha plikt til å ivareta slike prosesser.

I Møre finnes det flere eksempler på tjenesteboliger som vil falle inn under

OVFs ønske om å bevare kirke- og kulturhistoriske verdifulle boliger. Så lenge slike boliger tillates oppgraderte til tidsmessig bostandard og ikke beskrankes av kulturvern hensyn, finner Møre det naturlig å videreføre slike boliger som tjenesteboliger.

I Møre gis det også eksempler på boliger som har mistet en funksjonell plassering. Dette skyldes både endringer i befolkningsstrukturer og at kommunikasjons-forutsetningene er radikalt endret ved overgang fra sjø- til landforbindelser. Denne type boliger bør avgjort avvikles som tjenesteboliger. Kulturminnehensynet må da ivaretas på annen måte og gjennom annen bruk.

4. Kompensatoriske tiltak

SVAR: Bopliktordning med lav husleie og presters lønnsnivå har tradisjonelt vært sammenholdt. Ved overgang til annen ordning må avlønning og kjøpekraft i boligmarkedet stå i forhold til hverandre med henblikk på å kunne veksle mellom stillinger med og uten tjenestebolig. Andre kompensatoriske tiltak må underordnes dette hovedperspektivet.

Bopliktordning med lav husleie og prestenes lønnsnivå har tradisjonelt vært sammenholdt. Ved avvikling av bopliktordninger har det i andre statlige etater vært gitt betydelige lønnskompensasjoner. Tilsvarende må en slik kompensasjon for kirken sees i sammenheng med presters mulighet for å håndtere kjøp og salg av boliger i det åpne markedet. Dersom kirken i et personalpolitisk perspektiv ønsker fleksibilitet i forhold til presters mulighet for stillingsbytte, må dette også avspeiles i en tilstrekkelig økonomisk kjøpekraft. Det må også gjennomtenkes hvordan eventuelt veksling mellom tjenestebolig(er) og privatbolig(er) vil slå ut økonomisk, slik at dette forholdet også tas hensyn til.

Staten/departementet må tydeliggjøre hvordan økte lønnskostnader og eventuelt økte boligkostnader for arbeidsgiver er tenkt kompensert. I høringsdokumentet peker departementet på at «en avvikling av dagens tjenesteboligordning vil kunne kreve en endring i bispedømmenes lønnspolitikk. Også en rekke andre økonomiske tiltak er etter departementets syn aktuelle for å styrke rekrutteringen. Slike tilkan kan være husleietilskudd, utvidet bruk av kontantbeløp ved tilsetning, tilskudd til flytting og til arbeidsreisen, tilskudd til oppvarming m.m.» (jfr side 29 og 30)

Etter vår oppfatning er dette ikke mulig å gjennomføre med dagens bevilgningsnivå.

Rekrutteringsspørsmålet og nødvendige tiltak må drøftes i bred form. Både behov for faste tjenesteboliger, lønnsbetingelser som virkemiddel, husleie, andre tilskudd, skattemessige forhold, den generelle avlønning knyttet til en personlig uavhengighet av tjenesteboligsystemet mm må legges til grunn.

Møre bispedømmeråd og Møre biskop vil peke på at bopliktordning med lav husleie og presters lønnsnivå tradisjonelt har vært sammenholdt. Ved overgang til annen ordning må avlønning og kjøpekraft i boligmarkedet stå i forhold til hverandre med henblikk på å kunne veksle mellom stillinger med og uten tjenestebolig. Andre kompensatoriske tiltak må underordnes dette hovedperspektivet.

Merknad utover svar på de fire høringsspørsmålene

1. Møre biskop og Møre bispedømmeråd antar at en vesentlig reduksjon av tallet på OVF-boliger utilsiktet kan medføre at fondets formål trues. Begrunnelsen for OVF er hjemlet i GL § 106 «*Saavel Kjøbesummer som Indtægter af det Geistligheden beneficerede Gods skulle blot anvendes til Geistlighedens Bedste og Oplysningens Fremme. Milde Stiftelsers Eiendomme skulle blot anvendes til disses Gavn.*» GL bestemmer og hegner om OVF's formål. Dette ble senest bekreftet av Høyesteretts dom av 12. mai 2010. Konsekvensene for OVF ved en opphevelse av boplikten for prester er ikke utredet, ei heller hvorvidt en slik opphevelse faktisk innebærer en Grunnlovsendring."
2. Møre bispedømmeråd mener at deler av regelverket for skyssgodtgjøring for menighetsprester må vurderes på nytt, herunder forståelsen av hva som regnes som arbeidsreise og yrkesreise.
3. Vi gjør oppmerksom på at bispedømmerådets behandling av saken er gjort før regjeringserklæringen ble gjort offentlig.

Med vennlig hilsen

Ingeborg Midttømme
Biskop

Bjørn Olaf Storhaug
Stiftsdirektør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen fysisk signatur